

unicef

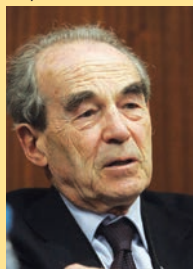
Під захистом «юнацької»

Феміди

Світлана ФІЛОНЕНКО,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

Надання правових, соціально-культурних та освітніх послуг дітям, що перебувають у конфлікті із законом, є пріоритетним напрямом розвитку підліткового правосуддя будь-якої держави.

– Ми заохочуємо українську владу й надалі розбудовувати комплексну систему роботи з неповнолітніми правопорушниками, яка матиме три складові: захист, попередження, освіта, – **наголосив**

посол доброї волі ЮНІСЕФ із ювенальної юстиції Робер БАДІНТЕР на 9-му засіданні в Києві Консультативної ради з питань ювенальної юстиції при Інституті

законодавства Верховної Ради України. Засідання якраз і присвячувалося огляду діяльності органів державної влади, громадських і міжнародних організацій зі створення цілісної та ефективної системи ювенальної юстиції на нинішньому етапі суспільно-політичного розвитку України. З вітальним словом до присутніх звернувся **Олег ЗАЙЧУК, перший заступник директора Інституту законодавства.**

– Настав момент, коли країна, нарешті, отримала можливість здійснити реформу ювенальної юстиції, – констатувала

Юкіє МОКУО, представник Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

– Хотілося б, щоб консультативна рада стала відкритим для дискусії форумом і тим фундаментом

для наступних змін, які поліпшать становище дітей.

Робер Бадінтер навіть сформулював такий принцип: «Ставлення до неповнолітніх правопорушників свідчить про рівень цивілізованості держави». І застеріг: «Суспільство, яке негативно ставиться до неповнолітніх правопорушників, у майбутньому за цю помилку заплатить велику ціну». Посол доброї волі ЮНІСЕФ, виступаючи адвокатом неповнолітніх, котрі вчинили правопорушення, зауважив, що вони не є дорослими злочинцями, треба зважати на їхній складний перехідний вік. Це означає, що в державних установах та судовій системі стосовно них необхідно застосовувати спеціальні підходи. Ці служби мають створити всі умови, які дадуть змогу молодим людям у майбутньому виправитися, щоб повернутися до життя в суспільстві. У Франції, поінформував Р. Бадінтер, покарання до неповнолітніх застосовують як останній аргумент, а спочатку попереджують, виховують. Це щодо 13–16-літніх, а 17-літні отримують лише половину максимального покарання, якби йшлося про дорослого злочинця.

Україна має поки що лише деякі елементи системи ювенального правосуддя. **Проте Жан-Клод ЛЕГРАН, старший регіональний радник із питань захисту дітей Регіонального представництва ЮНІСЕФ у Цент-**

ральній і Східній Європі – СНД (Швейцарія) позитивно відгукнувся про значні зрушення в напрямі реформування інституцій, що опікуються неповнолітніми правопорушниками. Наприклад, усі суди першої інстанції нині призначають спеціальних суддів, які працюють над справами, де фігурують неповнолітні правопорушники.

Було зазначено: попри те, що чинне законодавство загалом відповідає міжнародним стандартам забезпечення належного судового розгляду, вкрай слабким залишається дотримання правових норм щодо тривалості утримання неповнолітніх під вартою в міліції та присутності адвокатів на допитах. Однак визнання права на безкоштовну юридичну допомогу для підлітків ще не означає, що вони насправді можуть її отримати. Подеколи ця «допомога» суто формальна.

Добру новину повідомив присутнім **Костянтин ІВАНЕНКО, головний консультант Департаменту законодавства про правосуддя, правоохоронної діяльності та антикорупційної політики Міністерства юстиції:**

– Проект Концепції української ювенальної юстиції, розроблений робочою групою Мініюсту за участі громадських організацій, українських науковців та іноземних експертів, нещодавно передано на експертизу до Фонду ЮНІСЕФ. Якщо ми матимемо його позитивний висновок, проект направлять Президенту для затвердження у формі указу. Після цього розпочнеться велика й нелегка робота, яка, сподіваємося, матиме успіх.

У зв'язку з початком реалізації чотирирічного українсько-канадського урядового проекту технічної допомоги «Реформування ювенальної юстиції в Україні» Міністерством юстиції створено робочу групу у складі представників самого міністерства, а

Добірка Віче
журналу

Робер БАДІНТЕР – экс-міністр юстиції Франції, всесвітньо відомий криміналіст, борець проти смертної кари, активний захисник громадянських свобод у судочинстві та почесний викладач права. Свого часу був головою Конституційної Ради Франції, а згодом – сенатором французького парламенту. З 1989 року працює як експерт конституційних проблем нових демократичних країн Центральної та Східної Європи.

також Верховного Суду, Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства охорони здоров'я, Державного департаменту з питань виконання покарань, Міністерства освіти і науки, Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів та громадських організацій. З канадської сторони проєкт реалізовуватиме Канадське агентство міжнародного розвитку.

Канадсько-українська ініціатива реалізовуватиметься як на національному, так і місцевому рівні. У рамках проєкту планується розробити вітчизняну законодавчу базу для ювенальної юстиції, де буде взято до уваги міжнародні стандарти щодо прав дітей. Тож до 2014 року, якщо все піде за планом, можна очікувати на позитивні результати. Можливо, в Україні, де ще й досі покарання залишається чи не найголовнішим способом впливу на малолітніх злочинців, більше поширяться альтернативна методика.

За словами **Тетяни СЕНФОРД АММАР**, директора проєкту в Україні, яка має

13-річний досвід роботи в таких програмах, насамперед передбачається запровадження оновлених підходів до забезпечення прав неповнолітніх, які скоїли злочини, та їхньої реабілітації для запобігання новим правопорушенням. Адже головне завдання ювенальної юстиції не тільки покарати, а й зробити так, щоб наступного разу дитина не мала бажання переступити закон.

Вона також відзначила високий рівень підготовки в Україні до проведення реформи ювенальної юстиції. На її думку, така основа в Україні – запорука дуже перспективного старту.

25 травня 2010 року минає 10 років відтоді, як було ухвалено Факультативний протокол до Конвенції ООН про права дитини, що регулює питання протидії торгівлі дітьми, дитячій проституції та дитячій порнографії (ратифікований Україною у квітні 2003 року. – Прим. ред.). На замовлення Представництва ЮНІСЕФ та під керівництвом Міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда-Україна» проаналізовано близько 15 українських нормативно-правових актів та кілька законопроектів щодо їх відповідності вимогам згаданого протоколу.

Директор юридичного департаменту Центру «Ла Страда-Україна» Маріанна ЄВСЮКОВА зауважила, що за результатами проведеного аналізу українське законодавство

здебільшого не відповідає вимогам протоколу в частині захисту та допомоги дітям, неповнолітнім потерпілим та свідкам торгівлі дітьми, дитячої проституції й порнографії. Право дитини на захист та допомогу повною мірою не закріплено та не реалізується ані в кримінальному процесі, ані під час надання соціальної допомоги дітям, які постраждали від торгівлі, порнографії та проституції.

В обговоренні порушених проблем брали участь представники Верховної Ради, централь-

них органів виконавчої влади, Верховного Суду, Генеральної прокуратури, Спілки адвокатів, громадських і міжнародних організацій, наукових установ, засобів масової інформації. Серед запрошених представників громадських організацій були присутні президент Української незалежної ради єврейських жінок (УНРЕЖ) Елеонора Гройсман та директор Центру по боротьбі з насильством та торгівлею жінками та дітьми при УНРЕЖ Олександр Токар.

За результатами засідання узгодили й визначили пріоритетні сфери діяльності Консультативної ради з питань ювенальної юстиції на 2010 рік.

День

1 червня – День захисту дітей,

одне з найстаріших міжнародних свят. Його започаткувала у листопаді 1949 року Міжнародна демократична федерація жінок, що заприяглася «боротися за міцний мир як єдину гарантію щастя дітей». На міжнародному рівні вперше День захисту дітей було відзначено 1950 року. ООН підтримала цю ініціативу й оголосила захист прав, життя і здоров'я дітей одним із пріоритетних напрямів своєї діяльності. 1991 року Україна приєдналася до Конвенції ООН про права дитини. День захисту дітей в Україні встановлено Указом Президента 1998 року з ініціативи Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Всеукраїнського комітету захисту дітей, Національного фонду соціального захисту матерів і дітей «Україна – дітям» та інших громадських організацій. Однак цей день – не тільки гучні веселі свята для дітей, а й нагадування суспільству про необхідність поважати права дитини, що є необхідною умовою для формування гуманного, справедливого соціального середовища.

Ю. Ч.

Цифри

В Україні неповнолітні щороку скоюють близько 15 000 злочинів. У державі функціонують 10 навчально-виховних колоній та 14 закритих освітніх закладів для неповнолітніх правопорушників. Також діють 32 слідчі ізолятори попереднього ув'язнення зі спеціальними відділеннями для підлітків, які перебувають під вартою під час розслідування. Мінімальний вік кримінальної відповідальності в Україні за тяжкий злочин – 14 років, за інші види правопорушень – 16 років. Діти, старші 11 років, які скоїли правопорушення, можуть бути направлені в закриті «школи соціальної реабілітації», але лише суд встановлює таку міру покарання.